

Nowoczesne muzeum – relacje i narracje

MUZEUM OKRĘGOWE W TORUNIU

20-22 kwietnia 2022 r.

Muzeum Okręgowe w Toruniu przy wsparciu Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów tworzy stałą platformę dyskursu i wymiany wiedzy, doświadczeń w zakresie funkcjonowania i zarządzania muzeami oraz opieki nad dziedzictwem historycznym, technicznym, naukowym i artystycznym. W sposób szczególny chcielibyśmy zwrócić uwagę na społeczną rolę instytucji muzealnych – stąd tytułowe *relacje i narracje*. Począwszy od 2022 roku, w cyklu dwuletnim, odbywać się będą konferencje naukowe, które w naszym zamierzeniu mają być rozbudowaną przestrzenią dyskusji i debat. Ich efekty publikowane będą w materiałach pokonfencyjnych (w latach nieparzystych, pomiędzy konferencjami). Zapraszamy Koleżanki i Kolegów z szeroko pojętego środowiska muzealnego, przedstawicieli ośrodków akademickich i naukowych, a także służb państwowych i samorządowych odpowiedzialnych za opiekę nad dziedzictwem kulturowym do aktywnego uczestnictwa w panelach i dyskusjach oraz zgłaszania wystąpień w cyklu naukowych konferencji muzeologicznych pt. *Nowoczesne muzeum – relacje i narracje*.

Podczas konferencji chcemy prowadzić debatę w ramach dwóch głównych grup tematycznych: **narracji** – związanej ze sposobami budowania przez muzea wypowiedzi i opowieści, w szczególności poprzez wystawy czy działania edukacyjne, a także podjęcie dyskursu o roli, formie i zakresie aktywności cyfrowej muzeów; **relacji** – zarówno w stosunku do publiczności, jak i „niepubliczności” muzealnej, do przestrzeni, otoczenia gospodarczego i środowiska, w jakim funkcjonują muzealnicy. W sposób szczególny pragniemy rozmawiać o zagadnieniach odpowiedzialności społecznej muzeów, muzeum rozszerzonego (the Extended Museum), muzeum przedsiębiorczego oraz ekomuzeum.

Celem konferencji będzie wymiana doświadczeń, wiedzy i wyników prowadzonych badań, proponowanie nowych postulatów badawczych i hipotez, a także prezentowanie rozważań teoretycznych w następujących zakresach problemowych:

NARRACJE

1. Zapraszamy i zachęcamy do rozmowy m.in. o tym, w jaki sposób budować narrację ekspozycyjną, by była ona zarówno atrakcyjna jak i czytelna dla publiczności? Czy mają jeszcze rację bytu wystawy historyczne „nienarracyjne”, a w przypadku wystaw artystycznych – bez dodawania kontekstu i wyjaśnień dających klucz do interpretacji prezentowanych treści? Jakie jest znaczenie i wartość przedmiotu (oryginału)? Jaką rolę winny pełnić multimedia i środowisko cyfrowe? Czy multimedia na wystawach są *passé*, czy też nadal są elementami przyciągającymi publiczność muzealną?

2. Nie sposób wyobrazić sobie narracji bez muzealiów, stąd chcemy również rozmawiać o tym jak dokonywać selekcji i wartościowania artefaktów, które mają trafić do zbiorów? Ma to, jak obserwujemy, niebagatelne znaczenie zarówno w zakresie bardzo szybkiego rozwoju technologicznego jak i zmian zachodzących w życiu społecznym (np. związanych z pandemią, strajkami, czy wystąpieniami publicznymi). Brak aktywności ze strony muzeum może spowodować, że istotny fragment życia, którego świadectwa winno gromadzić, zniknie i nie będzie odnotowany w zbiorach, a w konsekwencji w pamięci przyszłych pokoleń. Czy możemy do naszych kolekcji dołączać świadectwa „wczorajszego dnia”, bez perspektywy dystansu czasowego? A może taka jest właśnie obecnie powinność muzeów wobec społeczeństwa, by dokumentować niemal na bieżąco dynamicznie zachodzące zmiany dla zachowania wiedzy o nich w przyszłości?

Pragniemy również rozmawiać o tym, w jaki sposób gromadzić i dokumentować dziedzictwo niematerialne oraz jak je prezentować naszym odbiorcom?

3. Czy przy wszystkich rodzajach wystaw warto wdrażać projekty partycypacyjne włączające publiczność muzealną w proces realizacji ekspozycji? Czy rzeczywiście nie ma drogi odwrotu od przechodzenia do partycypacyjnego modelu realizacji wystaw – o czym, w publikacji *Lokalne muzeum w globalnym świecie* pisze Waław Idziak, przywołując raport Centrum Przyszłości Muzeów zatytułowany *Muzea i społeczeństwo 2034*, który „wskazuje na zmianę koncepcji narracji muzealnych z narracji określanych jako pasywne (podążanie za opowieścią) na bardziej aktywne i partycypacyjne, w których odbiorca jest współtwórcą opowieści lub (i) jej bohaterem. Według tego raportu muzeum przyszłości powinno przechodzić od biernego do czynnego i twórczego uczestniczenia w narracji muzealnej.”¹ Jeśli w istocie tak jest, to jaki model współpracy z odbiorcami i partnerami wybrać?

4. Jakie znaczenie dla tworzenia opowieści muzealnej w działalności edukacyjnej ma koncepcja interpretacji dziedzictwa Freemana Tildena? Jak sześć zasad wprowadzonych przez Tildena jest przyjmowanych przez muzealników i czy są one wykorzystywane w codziennej pracy? Jeśli tak, to w jaki sposób wpływają na jakość oferowanych usług? Czego od muzeów w zakresie działalności edukacyjnej oczekuje sama publiczność, zarówno odbiorca indywidualny, jak i szkoły czy przedszkola? Jaką rolę mają obecnie do odegrania muzea (różnego szczebla) w edukacji regionalnej? Jakie możliwe są w tym zakresie, optymalne dla obu stron, modele współpracy?

5. Rzeczywistość pandemiczna znacząco rozwinęła katalog usług cyfrowych proponowanych przez muzea, które wprowadziły do swojej oferty zupełnie nowe formy – w szczególności w działalności promocyjnej, edukacyjnej, ale również wystawienniczej. Jak zatem po tych doświadczeniach wyglądać będzie postpandemiczna rzeczywistość muzealna? Jakich środków

¹ Hajduk J., Piekarska-Duraj Ł., Idziak P.: *Lokalne muzeum w globalnym świecie — poradnik praktyczny*. Kraków 2013, s. 153.

używać będą muzea do prezentacji swojej opowieści? Czy wróć do realizacji działań w salach muzealnych, czy też szala przesunąć się będzie w stronę środowiska cyfrowego i wirtualnego? A może standardem stanie się układ hybrydowy łączący obie formy aktywności muzealnej? Czym muzea będą chciały zachęcać potencjalnych odbiorców do skorzystania ze swoich usług?

RELACJE

1. Muzea coraz częściej akcentują społeczną odpowiedzialność i wychodzą odważnie poza mury nie tylko swoich siedzib, ale również poza wąskie pojmowanie muzealnictwa, skupiającego się niemal wyłącznie na muzealium. Dzisiaj coraz częściej obserwujemy postawy i realizacje muzealne, dla których muzealium jest tylko punktem wyjścia do dalszych działań. To wokół zbiorów muzea tworzą społeczności, budując z nimi relacje, pobudzając aktywność i zaangażowanie nie tylko w działania „z” i „na rzecz” muzeum, ale również w przestrzeni społecznej? Jak zatem budować społeczeństwo obywatelskie świadome swojej historii, tożsamości oraz swego miejsca w teraźniejszości? Jak komunikować się z publicznością i podjąć dialog w sprawach ważnych dla nas wszystkich? Jaką rolę w realizacji społecznej odpowiedzialności muzeów winna odgrywać w muzeach działalność edukacyjna, a jaką wystawiennicza?
2. Kolejnym ważnym zadaniem, jakie stoi przed muzeami, jest dbałość o lokalną przestrzeń (the Extended Museums), w której funkcjonują. Wiąże się ono z zabieraniem stanowiska, często w opozycji do lokalnych prominentów lub wręcz stawianiem się stroną w sytuacjach mogących zniszczyć bądź naruszyć ważną tkankę miejską. Ten dość nowy trend usankcjonowany w roku 2016 w Mediolanie na konferencji ICOM-u rezolucją *The Responsibility of Museums Towards Landscape / Odpowiedzialność muzeów za otaczający je krajobraz* jest coraz częściej obserwowany również w polskim muzealnictwie. Zachęcamy do podzielenia się doświadczeniami muzeów w tym zakresie i przybliżenia działań, jakie przeprowadziły instytucje muzealne na rzecz wspólnej przestrzeni miejskiej. Jaki efekt one przyniosły? Jakie rekomendacje warto przekazać muzeom chcącym i czującym powinność rozwijania tego rodzaju aktywność?
3. Coraz bardziej istotną kwestią jest budowanie relacji z podmiotami gospodarki wolnorynkowej i odnalezienie się w tej przestrzeni przez muzea. Jak instytucje muzealne radzą sobie z konkurencją z innymi podmiotami? Czy muzea winny aktywnie uczestniczyć w turystyce kulturowej, angażując się we współpracę z branżą turystyczną, a nawet przejmując część jej działań? Czym jest przedsiębiorcze muzeum? Czy muzea powinny zarabiać i zwiększać udział przychodu własnego w budżecie instytucji? Może przedsiębiorczość nie powinna być domeną muzeów, a działalność instytucji muzealnych winna mieć jedynie charakter misyjny? Jakże zatem relacje winny zachodzić między muzeami a gospodarką?

4. Zmiany klimatyczne, a także gwałtowne procesy i przekształcenia polityczno-ideologiczne (takiej jak np. w Syrii czy Afganistanie) powodują wielokrotnione migracje ludności, która ratując swoje życie i dobytek, podejmuje niełatwą drogę dotarcia do „bogatej” Europy. Wobec takich wydarzeń warto postawić szereg pytań: Jak przygotować społeczności lokalne na przybycie migrantów? Jaką ofertę przedłożyć przybyszom, by ułatwić im przezwycięzenie szoku kulturowego i umożliwić aklimatyzację w nowym środowisku? Jak integrować, zamiast wykluczać i stygmatyzować, by (zostawiając pomoc bezpośrednią innym organizacjom) koncentrować się na wymianie wiedzy, światopoglądu i emocji z przybywającymi ludźmi, przy pełnym poszanowaniu i akceptacji różnic kulturowych?

5. Na koniec proponujemy podjęcie kwestii nie mniej istotnej niż poprzednie, dotyczącej budowania relacji z otaczającym nas środowiskiem. Problem dewastacji Ziemi, przede wszystkim związany ze zmieniającym się klimatem, który jak obserwujemy, staje się jednym z głównych tematów debaty publicznej, nie może i nie jest pomijany w muzealnictwie. Wiele instytucji muzealnych realizuje różnorodne działania wystawiennicze i edukacyjne naświetlające ten problem i nakłaniające do zmiany codziennych zachowań. Również same muzea w swoich działaniach winny być proekologiczne – być eko. Warto zastanowić się nad codziennym funkcjonowaniem naszych muzeów i przeanalizować co możemy zmienić, by ich (nasz) „ślad węglowy” zmniejszyć, aby rozpoczynając prace nad nowym projektem przemysłu, jaki wpływ na środowisko będą miały wszystkie związane z nim działania. Jakie są Państwa doświadczenia w tym zakresie? Jakie działania „eko” wprowadzają muzea i jak zmieniają swoje funkcjonowanie, by być bardziej odpowiedzialne za klimat? Jakie problemy Państwo napotkaliście i jakie sukcesy odnieśliście w tym zakresie? Jakie są Wasze rekomendacje dla innych muzeów na drodze do stawania się „ekomuzeami”?

Zachęcamy Państwa do wypowiedzenia się na powyższe tematy i aktywnego uczestnictwa w przygotowywanej konferencji. Będzie nam niezmiernie miło spotkać się z Państwem w Toruniu, rozmawiać i debatować nad kondycją i przyszłością muzealnictwa.

Zgłoszenia wystąpień wraz z tematem i abstraktem (do 1500 znaków) oraz biogramem (do 1000 znaków) prosimy nadsyłać poprzez formularz udostępniony pod linkiem <http://bityl.pl/fYAgn> oraz na stronie www.muzeum.torun.pl w terminie do **31 października 2021 r.**

Terminarz:

- **15.09 – 31.10.2021 r. – przyjmowanie propozycji referatów;**
- 18.11.2021 r. – posiedzenie Rady Naukowej konferencji;
- do 15.12.2021 r. – przekazanie informacji o zakwalifikowaniu referatów do konferencji;
- 3.01 – 28.02.2022 r. – nabór dla Słuchaczy;
- **20.04 – 22.04.2022 r. – konferencja naukowa *Nowoczesne muzeum – relacje i narracje.***

Miejsce:

Ratusz Staromiejski w Toruniu

Opłaty konferencyjne dostępne są w trzech pakietach:

- **Wariant I – 590 zł** – obejmuje dwa noclegi (20/21.04.2022 i 21/22.04.2022) w pokojach 1-osobowych, wyżywienie oraz materiały konferencyjne (zawierające program konferencji i abstrakty wystąpień).
- **Wariant II – 450 zł** – obejmuje dwa noclegi (20/21.04.2022 i 21/22.04.2022) w pokojach 2-osobowych, wyżywienie oraz materiały konferencyjne (zawierające program konferencji i abstrakty wystąpień).
- **Wariant III – 350 zł** – obejmuje wyżywienie oraz materiały konferencyjne (zawierające program konferencji i abstrakty wystąpień), **nie obejmuje noclegów**.

Publikacja pokonferencyjna:

Organizatorzy planują wydanie drukiem recenzowanej publikacji pokonferencyjnej, w której znajdą się jedynie zakwalifikowane artykuły. Wstępny termin wydania publikacji – wiosna 2023 r.

Sekretariat konferencji:

Marcin Zdanowski

kustosz Muzeum Okręgowego w Toruniu; kontakt: konferencja@muzeum.torun.pl; tel. 56 660 56 45

Zgłoszenie chęci udziału w konferencji (zarówno w formie Prelegenta jak i Słuchacza) jest jednoznaczne z akceptacją Regulaminu konferencji dostępnego na stronie www.muzeum.torun.pl.

Konferencja naukowa pt. *Nowoczesne muzeum – relacje i narracje* realizowana jest przy wsparciu Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów.

Organizator:

Przy wsparciu:

NARODOWY
INSTYTUT MUZEALNICTWA
I OCHRONY ZBIORÓW